

Sygn. akt II CSK 195/08

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 2 października 2008 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Helena Ciepła (przewodniczący)

SSN Marian Kocon (sprawozdawca)

SSN Krzysztof Strzelczyk

w sprawie z powództwa J. U.

przeciwko A. T.

o zapłatę,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 2 października 2008 r.,

skargi kasacyjnej powódki od wyroku Sądu Okręgowego w Ł. z dnia 13 listopada 2007 r., sygn. akt III Ca (...),

uchyla zaskarżony wyrok i sprawę przekazuje Sądowi Okręgowemu w Ł. do ponownego rozpoznania i orzeczenia o kosztach postępowania kasacyjnego.

Uzasadnienie

Sąd Rejonowy w Ł. wyrokiem z dnia 28 marca 2007 r. utrzymał w mocy nakaz zapłaty z dnia 15 grudnia 2005 r., którym orzekł, że pozwany A. T. ma zapłacić Joannie Urbańskiej kwotę 60000 zł z odsetkami oraz koszty postępowania.

Sąd ustalił, że powódka J. U. udzieliła „A.(...)” spółce jawnej w Ł. pożyczek gotówkowych w łącznej kwocie 60 000 zł. Zabezpieczenie tych pożyczek stanowiły wręczone powódce trzy weksle, jeden na kwotę 40000 zł podpisany przez pozwanego A. T. i dwa pozostałe na kwotę po 10.000 zł podpisane przez B. C. i pozwanego A. T. Gotówka dwa razy była przekazana obu wspólnikom, a w przypadku pożyczki na 40000 zł tylko pozwanemu.

Na gruncie tych ustaleń Sąd uznał, że roszczenie powódki wynika z weksli, które zostały wypełnione zgodnie z wymogami prawa wekslowego. Pozwany zaś nie udowodnił, iż nie było causy zobowiązania wekslowego w postaci umów pożyczek. Bezskuteczność egzekucji z majątku spółki uprawnia powódkę do wniesienia powództwa przeciwko pozwanemu, jednemu ze wspólników spółki.

Sąd Okręgowy w Ł. na skutek apelacji pozwanego wyrokiem z dnia 13 listopada 2007 r. zmienił powyższy wyrok Sądu Rejonowego w ten sposób, że nakaz zapłaty uchylił i powództwo oddalił. U podłoża tego rozstrzygnięcia legło ustalenie, że umowy pożyczki między powódką a spółką, w związku z którymi, według twierdzeń powódki, zostały wystawione weksle uzasadniające wszczęcie postępowania nakazowego, były pozorne.

Skarga kasacyjna powódki - oparta na obu podstawach z art. 398³ k.p.c. – zawiera zarzut naruszenia art. 128, 129, 229, 232, 233, 235 k.p.c., art. 6 k.c. w zw. z art. 10, 17 prawa wekslowego i zmierza do uchylenia wyroku Sądu Okręgowego oraz przekazania sprawy do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Powstanie zobowiązania wekslowego jest uzależnione od spełnienia pewnych przesłanek. Wśród nich należy wyróżnić przede wszystkim wymagania o charakterze formalnym, określone w art. 1 i 101 ustawy z dnia 28 kwietnia 1936 r. - Prawo wekslowe (Dz. U. Nr 37, poz. 282). Dokument, który nie czyni zadość tym wymaganiom, nie może być uważany za weksel trasowany (art. 2 Prawa wekslowego) lub weksel własny (art. 102 Prawa wekslowego), i - tym samym - uzasadniać zobowiązania wekslowego.

Dokumenty stanowiące podstawę wydanego przez Sąd Rejonowy przeciwko pozwanemu nakazu zapłaty niewątpliwie odpowiadały art. 101 Prawa wekslowego; każdy z nich był zatem wekslem własnym.

Skarżąca poszukuje wierzytelności z weksli własnych wręczonych skarżącej, według jej twierdzeń, w związku z zawarciem umów pożyczki. Skarżąca przedłożyła

jeden weksel in blanco na kwotę 40000 zł podpisany przez pozwanego A. T. i dwa pozostałe na kwotę po 10.000 zł podpisane przez B. C. i pozwanego A. T.

Weksel in blanco może być środkiem zabezpieczenia wierzytelności wynikających z różnorodnych stosunków prawnych. Wystawiony jako własny i wręczony w związku z zawarciem umowy pożyczki, prowadzi do powstania zobowiązania wekslowego wystawcy, powinien być jednak przez pożyczkodawcę wypełniony zgodnie z zawartym porozumieniem. Upoważnienie do wypełnienia weksła *in blanco* może być wyrażone w jakikolwiek sposób (art. 60 k.c.), a jego interpretacja podlega ogólnym regułom wykładni oświadczeń woli (art. 65 k.c.; zob. np. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 28 maja 1998 r., III CKN 531/97, OSNC 1999, nr 1, poz. 13).

W sprawie deklaracja wekslowa nie została sporządzona w formie pisemnej. Ta okoliczność sama przez się nie przesądza o tym, że porozumienie wekslowe nie zostało zawarte. Trzeba zauważyć, że podpisanie i wydanie pożyczkodawcy weksła niezupełnego jest zachowaniem, które ujawnia w sposób dostateczny wolę wystawcy weksła upoważnienia osoby, której weksel wręcza do jego uzupełnienia (art. 60 k.c.). Przyjęcie weksła jest z kolei ujawnieniem woli zawarcia porozumienia wekslowego przez remitenta (wekslobiorcę). Porozumienie towarzyszące wręczeniu weksła upoważnia remitenta do wypełnienia weksła kwotą stanowiącą równowartość jego wierzytelności względem wystawcy.

Remitent dochodząc wierzytelności wekslowej nie musi wykazywać podstawy prawnej zobowiązania, może powołać się tylko na treść weksła. W stosunkach między wystawcą a remitentem samodzielność zobowiązania wekslowego ulega jednak złagodzeniu. Jeżeli zobowiązanie wekslowe jest ważne, wystawca może bowiem - w braku skutecznych zarzutów wekslowych - przeciwstawić zarzuty oparte na jego stosunkach osobistych z remitentem, czyli zarzuty dotyczące stosunku podstawowego. Może zatem kwestionować samo istnienie lub rozmiar roszczenia wekslowego ze względu na jego związek ze stosunkiem podstawowym. Spór przenosi się wówczas z płaszczyzny stosunku wekslowego na płaszczyznę stosunku prawa cywilnego, nie dochodzi jednak do zmiany powództwa, ponieważ przedmiotem rozpoznania jest nadal to samo roszczenie wekslowe, a powód jedynie przydaje mu dodatkowe uzasadnienie faktyczne i prawne.

Przedstawione uwagi konieczne były dla rozważenia kwestii związanej z podnoszonym przez pozwanego zarzutem, że podpisy na niewypełnionych blankietach wekslowych nie zostały przez niego złożone w zamiarze zaciągnięcia zobowiązania

wekslowego związanego z udzieloną przez skarżącą, według jej twierdzeń, pożyczką. I dalej, że dokumenty te nie zostały wręczone skarżącej w celu zabezpieczenia wierzytelności wynikających z umów pożyczki, gdyż takowych nie było. Pozwany niewątpliwie mógł poprzez te zarzuty skutecznie wykazać, że nie doszło do powstania zobowiązania wekslowego, z którego skarżąca wywodzi roszczenie.

Podniesienie przytoczonej treści zarzutów nie powoduje jednak przerwania ciężaru dowodu na posiadacza weksła (remitenta) w tym sensie, iż jego powinien obciążać dowód wykazania, że powstało ważne zobowiązanie wekslowe osoby, której podpis figuruje na wekslu. Ciężar dowodu, że nie doszło do powstania zobowiązania wekslowego z przyczyn wskazanych w przytoczonych zarzutach obciążał zatem pozwanego. Sąd Okręgowy jednak nie ustalił okoliczności faktycznych wywodzonych przez pozwanego pozwalających na prawidłową ocenę tych zarzutów. W szczególności okoliczności związanych ze złożeniem przez niego podpisów na przedłożonych wekslach oraz bezprawnym, według jego twierdzeń, wejściem w ich posiadanie przez skarżącą. Zaniechanie Sądu Okręgowego w tym zakresie czyni uzasadnionym zarzut skargi kasacyjnej, że z naruszeniem reguł art. 10 prawa wekslowego oraz art. 6 k.c. Sąd ten przyjął, iż umowy pożyczek, których wykonanie, według twierdzeń skarżącej, miały zabezpieczać przedłożone weksle, były pozorne. W świetle dotąd ustalonych okoliczności faktycznych tego stanowiska nie można aprobować. Wywód Sądu Okręgowego prowadzący do tego stanowiska nie jest przekonywujący. Pomija m.in., że pozwany na przedłożonych wekslach złożył podpis, i że z chwilą umownego wręczenia weksłu powstaje zobowiązanie wekslowe. Do podzielenia stanowiska Sądu Okręgowego konieczne zatem byłoby wykazanie przez pozwanego twierdzonych przez niego okoliczności dotyczących złożenia podpisu i wręczenia weksli.

Z tych przyczyn orzeczono, jak w wyroku.